

Det humanistiske fakultet (HF)

Det humanistiske fakultet er UiOs største fakultet når det gjelder studenter, med et stort antall vitenskapelige disipliner og akademiske studietilbud. HF er også det desidert største humanistiske fakultetet i Norge. Etter omorganiseringen i 2005 fikk fakultetet syv institutter, fem bredt sammensatte og to en-faglige. Fakultetet har også to SFFer og ytterligere to SFF-kandidater med i finalerunden for neste tildeling.

Fakultetet er i et generasjonsskifte med et historisk høyt rekrutteringsnivå. Det tidligere fallet i vitenskapelige stillinger er snudd. Alle vitenskapelige stillinger utlyses internasjonalt. Fast ansettelse ved HF er attraktivt og de to SFFene og satsingen KULTRANS har opplagt bidratt til økningen av søknader fra høyt kvalifiserte forskere utenfor Norges grenser. HF har passert sitt strategiske mål om internasjonalisering, og HF's suksess med å internasjonalt rekruttering er også en forutsetning for UiOs mål om å nå et ledende europeisk kvalitetsnivå.

Humaniora er i støpeskjeen som aldri før. Internasjonalt og nasjonalt er forskningspolitikken koplet til de store samfunnsutfordringene, Grand Challenges, og forskningens bidrag måles gjennom impact. Det er økt konkurranse om studenter, ansatte og forskningsmidler og omverdenens forventninger til humanioras samfunnsbidrag blir stadig tydeligere. HF skal levere kunnskap og undervisning av høy kvalitet og skal fortsatt være et breddefakultet. Kompetansebredden gjør at fakultetet kan utvikle forskning og undervisningstilbud på nye måter som møter fremtidens behov og eksempelvis bidra i UiOs tverrfakultære satsninger.

Vårsemesteret 2017 blir viktig med tre sentrale meldinger som alle vil gi rammer og retning for HF-fakultetets fremtidige virksomhet: stortingsmeldingen om kvalitet i høyere utdanning (januar/februar), stortingsmeldingen om humaniora (mars) og HUMEVAL, den nasjonale humaniora-evalueringen i regi av NFR (mai).

Humanistiske fag gir relevant innsikt i motivasjoner og konsekvenser av menneskelig interaksjon. God samhandling krever kunnskap og innsikter. Ansatte ved HF har lenge formidlet kunnskap gjennom lærebøker, kronikker og større populærvitenskapelige verk. De etterspørres som eksperter i media ved begivenheter nasjonalt og internasjonalt. HF-forskere bidrar med over 6 000 artikler som fagansvarlige på Store norske leksikon – artikler som ble lest over 2 millioner ganger i 2015. Siste skudd på stammen av formidlingskanaler fra HF er norgeshistorie.no.

Eksempler på humaniora-forskningens samfunnsrelevans innsendt i forbindelse med HUMEVAL, dokumenterer mange konkrete eksempler på hvordan HF-forskere bidrar til å endre holdninger og praksis i det norske samfunnet.

Omstilling og handlingskraft

I årene før 2012 var fakultetet i en vanskelig økonomisk situasjon («HF-klemma»). Fakultetet kunne ikke lenger opprettholde den faglige bredden fordi antallet faglig ansatte måtte reduseres. Universitetsstyret gav fakultetet en omstillingspakke på drøye 25 millioner fra 2013. Midlene ble gitt med forutsetninger om at de skulle sikre faglig bredde. En annen forutsetning var at HF skulle

gjennomgå sammensetningen og bredden i sitt tilbud og lage mer robuste fagmiljøer gjennom samarbeid og tverrfaglighet. Omstillingsmidlene skulle støtte opp under prosessen med faglige prioriteringer.

I dag er HF et fakultet som har vist handlekraft og vilje til prioriteringer og omstillinger gjennom mange år. Dette har pågått siden den første runden med faglige prioriteringer som startet i 2007 og HF skal inn i en ny runde med faglige prioriteringer fra 2018. Fakultetet har også over 10 år systematisk profesjonalisert sin ledelse, noe som har vært avgjørende for mulighetene til å gjøre klare prioriteringer. Det har vært nødvendig å sette ledere på ulike nivåer i stand til å ta ansvaret gjennom vanskelige prosesser og opplæring i personaloppfølging og rekruttering har vært avgjørende. Det er lagt et nytt grunnlag for å jobbe kunnskapsbasert og sikre at riktige tall og gode analyser ligger til grunn for videre veivalg, særskilt innen utdanningsfeltet.

Gjennomføring av faglige prioriteringer

Fakultetet har gjennomført to omfattende prosesser med egne faglige prioriteringer: en i 2007-2009 og en i 2013. Utgangspunktet for den siste prosessen er ambisjonene i UiOs strategiske plan, Strategi:2020, om å tydeliggjøre UiO som et sterkt internasjonalt forskningsuniversitet. Sterke miljøer, kvalitet og internasjonal profil skal prioriteres i hele organisasjonen.

Gjennom dette arbeidet har fakultetet bygget opp en struktur for å gjøre viktige prioriteringer og en omforent forståelse for behovet for å gjøre det. Prioriteringene har vært basert på aksepterte og gjenkjennelige parametere for akademisk kvalitet og potensial (publisering, ekstern prosjektfinansiering, tildeling av elitebevilgninger etc.), forskerutdanning og dokumentert og langvarig forskersamarbeid. Gode prosesser for prioritering er et viktig redskap for å utvikle forskningsstyrken ved fakultetet.

10 fagområder ble vedtatt prioritert i 2013. I tillegg ble to forsterkede masterprogram og tre tematiske forskningsområder støttet. T.o.m. 2018 skal HF samlet bruke ca. 100 millioner på de 10 prioriterte områdene, de to forsterkede masterprogrammene og de tre tematiske forskningssatsingene.

Fakultetet forbereder nye faglige prioriteringer som skal gjelde fra 2019. Den nye runden med prioriteringer vil også ta utgangspunkt i strategisk plan og lokale utfordringer, men skal i tillegg være HF's respons på den nasjonale og internasjonale konteksten for høyere utdanning og forskning.

Satsing på forskning og ekstern finansiering

HF har lenge hentet inn mer enn 50 % av bevilgningene til humaniora i NFRs FRIPRO-tildeling. Det har gitt grobunn for gode resultater i de nasjonale arenaene for vitenskapelig eksellens som SFF og Toppforsk. Ved de to siste SFF-rundene har HF lyktes med søknader: [CSMN](#) og [MultiLing](#). MultiLing er også utpekt som et av UiOs "verdensledende" forskningsmiljøer. To miljøer fra HF er nå i finalerunden for SFF IV (avgjøres mars 2017). Begge miljøene har allerede fått Toppforsk-midler fra NFR. Fakultetet har de siste ti årene også hatt relativt mange forskergrupper ved The Centre for Advanced Study (CAS). HF-forskere leder tre prosjekter der per i dag, og ett nytt starter opp i 2018.

HF deler UiOs ambisjoner om betydelig bedre deltakelse og uttelling ved utlysningene under EUs rammeprogram Horisont2020 og særlig i European Research Council (ERC). Fakultetets tiltak allokterer store ressurser til dette. Innsatsen konsentreres, og en stor satsing ved HF er et karriereløps-program for forskere med potensial til å lykkes med søknader til ERC eller med reelle

muligheter for å delta i tematiske søknader. Første gruppe startet på programmet høsten 2016 og en ny gruppe høsten 2017.

UiO: Norden

Den tverrfaglige satsingen UiO: Norden som ble vedtatt i 2014 kan sees som et eksempel på anbefalingen fra Strategic Advisory Board (SAB) om å bygge bedre interne arenaer der nye forskningsinitiativ på tvers kan diskuteres. HF er vertsfakultet for satsingen, som har varighet på åtte år og samlet budsjetttramme på 80 millioner. UiO: Norden har som mål å utvikle annengenerasjons tverrfaglighet og skape dynamikk og nye samarbeidsrelasjoner for å utnytte det tverrfaglige og tverrfakultære potensialet ved UiO bedre. Samarbeidet med eksterne samfunnsinteresser og brukere skal styrkes, og nye samarbeidsarenaer skal være med på å fremme kulturell og samfunnsmessig innovasjon.

Studietilbud i stadig fornyelse

HF's forbedringer av programporteføljen skjer både ved årlige revideringer og som resultat av større prosesser. Bachelor- og masterprogrammene gjennomgikk en større omlegging etter 1. runde av faglig prioritering. Da nedfelte fakultetet prinsipper for utvikling av porteføljen: programmene skal være fag- og forskningsnære, robuste, internasjonale og arbeidslivsrelevante. I 2. runde av faglig prioritering ble sterke områder også på studiesiden prioritert (to forsterkede masterprogram) for å utnytte den beste forskningen bedre i studieøyemed og utvikle masterprogram med økonomisk bærekraft og av svært høy faglig kvalitet. Etter omstillingsprosessen i 2012, ble det opprettet nye tverrfaglige masterprogram.

HF har en internasjonal studieportefølje med mange innreisende studenter og en stor og mangfoldig avtaleportefølje. Mange studenter tar et semester i utlandet, men det er fortsatt potensial for økt studentutveksling. Siden 2012 har fakultetet jobbet systematisk med å gi rom for utenlandsopphold i alle studieløp. Alle programmer skal ha anbefalte studiesteder i utlandet for sine studenter, og studentene skal enkelt kunne orientere seg om når og hvor de bør reise ut. Alle BA-programmer har nå anbefalte semestre for utreise. Fakultetet ser at innsatsen i fagmiljøet er avgjørende for å få studenter ut i verden.

Nye praksisemner i studieprogrammene gir fagmiljøene økt kjennskap til arbeidslivets krav og behov for kunnskap og kompetanse. Miljøene har erfart at studentene lærer ferdigheter som er relevante i arbeidslivet, og mer i tråd med hva arbeidsgivere etterspør, uten at det går på bekostning av faglig kvalitet. Gjennom praksissamarbeid blir humanistisk kompetanse mer synlig for ulike parter i arbeidslivet.

Kunnskapsbasert kvalitetsheving

I 2015 startet arbeidet med en studentanalyse der fakultetet bruker kvantitative data fra Felles Studentsystem (FS) for å undersøke studentens bevegelsesmønstre gjennom studiene og deres respons på studietilbudets opplegg: Hva kjennetegner de studentene som slutter? Hva kjennetegner de studentene som gjennomfører?

I 2016 er det laget slike analyser for alle studieretninger på BA-nivå. Noen resultater er helt entydige: Langt de fleste studenter som gjennomfører, gjør det på normert tid. Det store frafallet skjer i løpet av første studieår. De yngste studentene gjennomfører i størst grad, men denne studentgruppen minsker i andel ved HF. En direkte konsekvens av disse studentanalysene er at fakultetet satser tungt

på rekruttering og mottak av nye studenter. En god start og tett oppfølging gjennom første studieår er nøkkelen til bedre gjennomføring og bedre studiekvalitet.

HF har også gjort et nybrottsarbeid ved å kartlegge samarbeidspotensial i tre viktige bransjer for utdanning og forskning ved fakultetet: kulturlivet, næringslivet og offentlig sektor. Kartleggingene skal brukes til å intensivere samarbeidet med bransjene og gjøre våre kandidater mer attraktive på arbeidsmarkedet. Økt bruk av praksis i utdanningen er et virkemiddel som peker seg ut.

HF har en stor andel lektorer som er svært sentrale i undervisningen og i kontakten med studentene. Fakultetet nedsatte en arbeidsgruppe for lektorpolitikk, som leverte sin innstilling høsten 2012 med forslag til tiltak som klargjør lektorenes mulighet til å drive faglig utviklingsarbeid og med anbefalinger for å støtte opp under lektorens videre karrieremuligheter. Fakultetet har siden 2012 hatt seminarer for denne gruppen. Lektorene får innspill og tips til egen undervisning, og seminarene er en arena for å dele erfaringer og bli inspirert. Et resultat av det siste er at fakultetet har startet veiledningsgrupper for lektorer som ønsker å søke opprykk. Resultatet så langt er at to har fått opprykk til dosent og snart rykker fem opp til førstelektor. Flere jobber med opprykks-søknader.

.